

DOI 10.31499/2618-0715.1(16).2026.355758

**РЕЦЕНЗІЯ НА КОЛЕКТИВНУ МОНОГРАФІЮ
«КАНІСТЕРАПІЯ ЯК СУЧАСНИЙ НАПРЯМ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
РЕАБІЛІТАЦІЇ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН:
ЗАРУБІЖНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІДИ»
(колектив авторів: Коляда Н., Кравченко О., Сафін О, та ін.)**

Фалько Наталія, доктор психологічних наук, професор, ректор Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

ORCID: 0000-0001-9475-6770

E-mail: falkontaliya@gmail.com

Коллективна монографія присвячена дослідженню каністерапії як сучасного напрямку соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій населення. У праці розкрито теоретичні засади, міжнародний і вітчизняний досвід застосування методу, а також обґрунтовано його ефективність у роботі з різними цільовими групами. Видання має міждисциплінарний характер, поєднує науковий аналіз із практичними результатами та окреслює перспективи інтеграції каністерапії у систему соціальних послуг України.

Ключові слова: каністерапія, соціально-психологічна реабілітація, вразливі категорії населення, психосоціальна підтримка, анімалотерапія, соціальні послуги, міждисциплінарний підхід, терапевтична взаємодія.

**REVIEW OF THE COLLECTIVE MONOGRAPH
"CANISTERAPY AS A MODERN DIRECTION OF SOCIAL AND
PSYCHOLOGICAL REHABILITATION OF VULNERABLE CATEGORIES OF
CITIZENS: FOREIGN AND UKRAINIAN EXPERIENCE"
(team of authors: Kolyada N., Kravchenko O., Safin O., et al.)**

Falko Natalia, Doctor of Psychological Sciences, Professor, Rector of Melitopol State Pedagogical University named after Bohdan Khmelnytskyi.

ORCID: 0000-0001-9475-6770

E-mail: falkontaliya@gmail.com

The collective monograph is devoted to the study of canisterapy as a modern direction of social and psychological rehabilitation of vulnerable categories of the population. The work reveals the theoretical foundations, international and domestic experience of applying the method, and substantiates its effectiveness in working with different target groups. The publication has an interdisciplinary character, combines scientific analysis with practical results and outlines the prospects for integrating canisterapy into the system of social services in Ukraine.

Keywords: canine-assisted therapy, social and psychological rehabilitation, vulnerable populations, psychosocial support, animal-assisted therapy, social services, interdisciplinary approach, therapeutic interaction.

Коллективна монографія «Каністерапія як сучасний напрям соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій громадян: зарубіжний та український досвіди», підготовлена науковцями Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, є комплексним міждисциплінарним дослідженням, у якому здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних засад, історії становлення, міжнародного та вітчизняного досвіду впровадження каністерапії як інноваційної технології психосоціальної підтримки населення.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Проблематика соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій громадян набула особливої гостроти в умовах сучасних соціально-політичних трансформацій, воєнних дій, зростання рівня психоемоційної напруги та поширення травматичного досвіду серед різних груп населення. Збільшення кількості ветеранів бойових дій, внутрішньо переміщених осіб, дітей із травматичним досвідом, осіб з інвалідністю зумовлює потребу у впровадженні ефективних, науково обґрунтованих і водночас гуманістично орієнтованих підходів до реабілітації.

У цьому контексті звернення авторського колективу до каністерапії як перспективного напрямку соціально-психологічної підтримки є своєчасним та суспільно значущим. Монографія підготовлена в межах науково-дослідної теми «Соціально-психологічна реабілітація комбатантів з посттравматичним стресовим розладом методом каністерапії» (державний реєстраційний номер 0125U001648), що підкреслює її практико-орієнтований характер та інтегрованість у державні дослідницькі програми.

Монографія обсягом 414 сторінок має логічну, послідовну та концептуально вибудовану структуру. Видання складається з низки розділів, у яких послідовно розкриваються теоретико-методологічні засади каністерапії, її генеза та еволюція, біопсихологічні механізми взаємодії людини і собаки, особливості застосування методу у роботі з різними цільовими групами, а також питання інтеграції каністерапії у систему соціальних послуг України.

У теоретичних розділах здійснено глибокий аналіз міжнародних підходів до animal-assisted interventions, узагальнено досвід країн Європи та Північної Америки, представлено результати метааналізів і клінічних досліджень, що підтверджують позитивний вплив взаємодії з терапевтичними собаками на психоемоційний стан, когнітивні та соціальні функції клієнтів.

Важливою складовою монографії є розкриття біопсихологічних механізмів каністерапії, зокрема впливу взаємодії з собакою на рівень кортизолу, окситоцину, серцево-судинні показники, емоційну регуляцію. Такий підхід свідчить про прагнення авторів поєднати гуманістичний та доказовий науковий дискурс.

Наукова новизна роботи полягає у:

- систематизації та узагальненні зарубіжного й українського досвіду каністерапії як напрямку соціально-психологічної реабілітації;
- обґрунтуванні можливостей інтеграції каністерапії у державну систему соціальних послуг;
- представленні емпіричних результатів діяльності Центру комплексної реабілітації для дітей та молоді з інвалідністю Оболонського району м. Києва;
- формулюванні пропозицій щодо запровадження професійного стандарту «каністерапевт» і створення системи підготовки кадрів.

Автори не обмежуються описом окремих кейсів, а пропонують концептуальне бачення каністерапії як складової комплексної реабілітаційної моделі, що інтегрує психологічні, соціальні, педагогічні та медичні компоненти.

Окремої уваги заслуговує представлення кількісних показників ефективності каністерапії у роботі з різними групами клієнтів (діти з розладами аутистичного спектра, особи з ДЦП, молодь з інтелектуальними порушеннями, ветерани). Автори демонструють прагнення до стандартизації процедур, використання шкал оцінювання, моніторингу результатів, що підсилює доказовість дослідження.

Практичне значення монографії полягає у можливості використання її матеріалів:

- у діяльності центрів соціальної та медико-психологічної реабілітації;
- у роботі фахівців соціальної сфери, психологів, педагогів, кінологів;
- у розробці місцевих програм підтримки ветеранів, дітей з інвалідністю, ВПО;
- у навчальному процесі закладів вищої освіти за спеціальностями «Соціальна робота», «Психологія», «Спеціальна освіта», «Реабілітація».

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Монографія також містить важливі пропозиції щодо нормативно-правового врегулювання каністерапії, створення реєстру сертифікованих фахівців і терапевтичних собак, запровадження системи акредитації та контролю якості послуг.

Видання вирізняється виразною міждисциплінарністю. Авторський колектив об'єднує фахівців у галузі соціальної роботи, психології, педагогіки, медицини та кінології, що дозволило комплексно розглянути каністерапію як соціальний феномен і практичну технологію допомоги. Такий синтез підходів відповідає сучасним тенденціям розвитку соціальних послуг, орієнтованих на мультидисциплінарні команди та індивідуалізовані програми підтримки.

Поряд із безперечними перевагами, окремі аспекти могли б бути розширені. Зокрема:

- доцільним є подальше поглиблення статистичного аналізу емпіричних даних із застосуванням більш розгорнутих описів вибірки та методів обробки результатів;
- варто було б ширше представити порівняльну характеристику міжнародних моделей сертифікації каністерапевтів;
- перспективним напрямом є розробка уніфікованої моделі впровадження каністерапії на рівні територіальних громад із урахуванням фінансово-економічних розрахунків.

Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових досліджень.

Колективна монографія є цілісним, науково обґрунтованим і суспільно значущим дослідженням, що відповідає вимогам до сучасних фахових наукових видань. Робота відзначається логічною структурою, аргументованістю висновків, широкою джерельною базою, поєднанням теоретичного аналізу з практичним досвідом.

Монографія робить вагомий внесок у розвиток теорії та практики соціальної роботи, психологічної допомоги та реабілітації в Україні, сприяє формуванню доказової бази каністерапії та створює передумови для її інституціоналізації в системі соціальних послуг.

З огляду на актуальність тематики, наукову новизну, практичну спрямованість і належний рівень методологічного опрацювання, колективна монографія «Каністерапія як сучасний напрям соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій громадян: зарубіжний та український досвіди» може бути рекомендована до публікації у фаховому науковому журналі та до широкого використання у професійній діяльності й освітньому процесі.

Дата першого надходження статті до видання – 8.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 28.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) – 27.03.2026